

TARIM İHRACATINDA SAKARYA'NIN DURUMU

Doç.Dr.Mehmet Emin Altundemir¹

Sakarya İli Oda ve Borsalar Akademik Danışmanı

I. Giriş

Tarım ihracat rakamlarını değerlendireceğimiz bu yazımızda, Türkiye İhracatçılar Meclisinin verilerinden yararlanacağız. İhracat rakamları, tarım, sanayi ve madencilik olmak üzere üç sektör halinde yayınlanmaktadır. İller bazında da ulaşılabildiğimiz için Sakarya'nın ihracatını inceleme imkanı sağlamaktadır.

II. Türkiye'nin Tarım İhracatı

Tarım ihracatına ilişkin veriler, bitkisel ürünler, hayvansal ürünler, ağaç orman ürünleri olmak üzere üç ana kategoride toplanmaktadır. Tablo 1'de Türkiye'nin tarım ihracatı, Amerikan doları ve Türk Lirası cinsinden artış/azalış oranları yer almaktadır. 2014 yılına göre 2015 yılının Ekim ayında ve ilk on aylık dönemde ihracattaki değişim oransal olarak verilmektedir. Ayrıca son 12 aylık dönemde meydana gelen değişim de tabloda gösterilmektedir.

Tablo 1: Türkiye Tarım İhracatı Karşılaştırması (USD-TL)

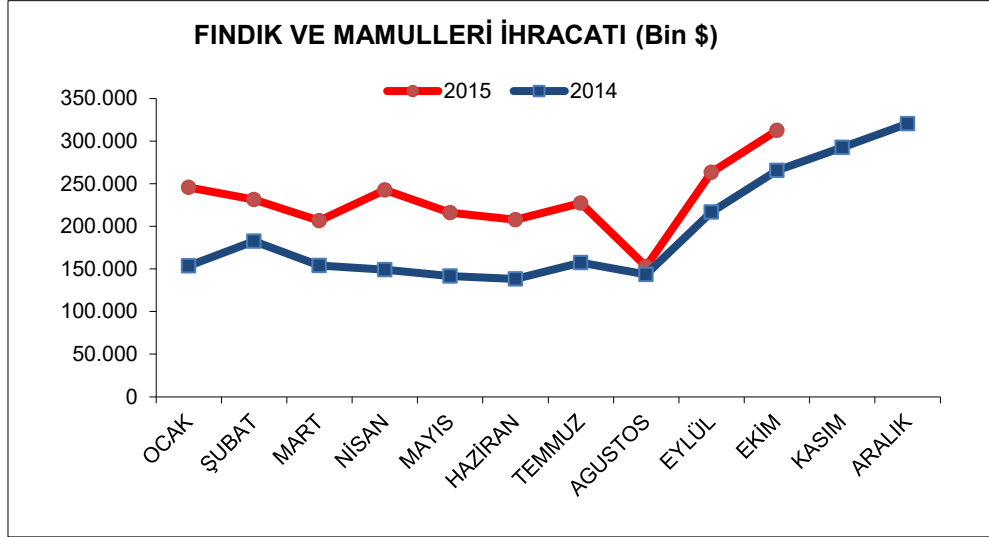
SEKTÖRLER	EKİM (2015/2014)		OCAK-EKİM (2015/2014)		SON 12 AYLIK (2015/2014)	
	USD Bazında Artış (%)	TL Bazında Artış (%)	USD Bazında Artış (%)	TL Bazında Artış (%)	USD Bazında Artış (%)	TL Bazında Artış (%)
TARIM	5,5	36,9	-6,5	15,5	-5,0	15,4
A. BİTKİSEL ÜRÜNLER	7,5	39,5	-3,7	19,0	-2,1	18,9
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri.	4,3	35,3	-8,8	12,6	-8,5	11,2
Yaş Meyve ve Sebze	12,4	45,8	-12,1	8,6	-9,6	9,9
Meyve Sebze Mamulleri	15,7	50,1	-6,8	15,1	-6,8	13,2
Kuru Meyve ve Mamulleri	4,4	35,4	-8,5	13,0	-6,8	13,2
Fındık ve Mamulleri	18,1	53,2	35,7	67,5	41,0	71,3
Zeytin ve Zeytinyağı	-12,2	13,9	-17,2	2,3	-18,7	-1,2
Tütün ve Mamulleri	-15,6	9,4	-16,9	2,7	-11,8	7,1
Süs Bitkileri	24,5	61,6	-7,5	14,2	-8,0	11,7
B. HAYVANSAL ÜRÜNLER	-9,9	16,8	-19,7	-0,8	-15,3	2,9
C. AĞAÇ VE ORMAN ÜRÜNLERİ	5,1	36,3	-9,1	12,2	-9,6	9,9

Kaynak: TİM ve TÜİK

Türk Lirası cinsinden ihracat artışı, döviz kurundaki değişimin (Türk lirasının değer kaybetmesinin) etkisi ile genellikle artış yönünde olmuştur.

¹ Sakarya Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğretim Üyesi
e-posta: altundemir@sakarya.edu.tr

Döviz kuru etkisinden arındırmak için Amerikan doları cinsinden ihracattaki değişimi yorumlayacağız. 2015 yılının ilk on ayında görülen ihracattaki düşüş, 12 aylık döneme göre daha yüksek gerçekleşmiştir. Dolar bazında Ekim ayında ise bir toparlanma görülmekte ve hayvansal ürünlerdeki yüzde 9,9'lük düşüş hariç olmak üzere bitkisel ürünlerde yüzde 7,5 ve ağaç orman ürünlerinde yüzde 5,1'lik artışlar ile tarım ihracatında yüzde 5,5'lik bir yükseliş sağlanmıştır.

Yukarıdaki grafikte de görüleceği üzere fındık ve mamulleri ihracatı 2014 yılına göre 2015 yılında her ay daha fazla artış göstermiş tarım alanındaki tek olumlu örnektir. Son bir yılda ve 2015 yılının ilk on ayında Fındık ve mamulleri hariç tüm kalemlerde ihracat düşüşü yaşanmıştır. Ekim ayında ise düşüş yaşanan ihraç ürünleri sadece; hayvansal ürünler, fındık mamulleri ve zeytin zeytinyağıdır. Diğer ürünlerde 2014 yılı Ekim ayına göre ihracat artışı görülmektedir.

Ekim ayında ana kalemlerde en fazla ihracat artışı, bitkisel ürünlerdeki (yüzde 7,5) artış ile sağlanmıştır. Bitkisel ürünler içerisinde; Süs bitkileri (yüzde 24,5) başta olmak üzere fındık ve mamulleri (yüzde 18,1), meyve sebze mamulleri (yüzde 15,7), yaş meyve ve sebze (yüzde 12,4)'deki ihracat artışları yüksek oranlarda gerçekleşmiştir.

II. Tarım İhracatında Sakarya'da Yaşanan Gelişmeler

Sakarya, genel ihracatta en fazla ihracat yapan iller arasında dokuzuncu sırada yer almaktadır. İhracatta ön sıralarda yer almasına rağmen Sakarya'nın ihracatındaki tarım sektörünün payı, Türkiye ortalamasının çok altında kalmaktadır. 2015 yılının ilk on ayında Türkiye'nin ihracatında tarım sektörünün payı yüzde 14,6 iken; Sakarya'nın ihracatında tarım sektörünün payı yüzde 4 olmuştur.

Ancak 2014 yılına göre 2015 yılı Ekim ayında ve ilk on aylık dönemde Sakarya'nın tarım sektöründeki ihracatı, Türkiye ortalamasından daha iyi olmuştur. Dolar bazında Türkiye'nin tarım ihracatı Ekim ayında yüzde 5,5 artarken; Sakarya'nın tarım ihracatı Ekim ayında yüzde

yüzde 65,7 artmıştır. Aynı zamanda 2015 yılının ilk on ayında Türkiye'nin tarım ihracatı yüzde 6,5 azalırken; Sakarya'nın tarım ihracatı yüzde 2,5 azaltmıştır.

Tablo 2: Sakarya Tarım İhracatı (USD Bazında, %)

	EKİM (2015/2014)	OCAK-EKİM (2015/2014)
TARIM	65,67	-2,49
A. BİTKİSEL ÜRÜNLER		
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	0,99	-25,31
Yaş Meyve ve Sebze	- 90,67	-43,17
Meyve Sebze Mamulleri	308,28	41,85
Kuru Meyve ve Mamulleri	2235,38	497,14
Fındık ve Mamulleri	669,48	263,11
Zeytin ve Zeytinyağı	---	-48,35
Süs Bitkileri	46,18	84,01
B. HAYVANSAL ÜRÜNLER	-10,89	-24,07
C. AĞAÇ VE ORMAN ÜRÜNLERİ	21,46	7,72

2015 yılının ilk on ayında dolar bazında Türkiye'nin tarım sektörü ihracatında fındık ve mamulleri haricindeki diğer ürünlerde azalış görülmesine rağmen Sakarya'nın tarım ihracatında hayvansal ürünler, zeytin zeytinyağı, yaş sebze meyve, hububat bakliyat yağlı tohumlardaki ihracatta azalış olup diğer ürünlerde ise artış olmuştur. Dolayısıyla ihracat artışı yaşanan ürün sayısı Sakarya'da daha fazladır.

Sakarya'da yaş sebze meyve, hububat bakliyat, zeytin zeytinyağındaki ihracat Türkiye ortalamasının çok altında kalmış ve 2014 yılına göre önemli ölçüde azalmıştır. Ancak meyve sebze mamulleri, kuru meyve mamulleri, fındık mamulleri, süs bitkileri ile ağaç orman ürünlerindeki ihracat ise, Türkiye ortalamasının çok üzerinde gerçekleşmiş olup oldukça sevindirici bir netice elde edilmiştir.

Sonuç olarak, Sakarya'nın tarım ihracatında 2015 yılındaki gelişmelerin Türkiye ortalamasından daha iyi olduğu görülmesine rağmen tarım sektörünün Sakarya ihracatındaki payının artırılması gerekmektedir.

Kaynakça:

Türkiye İhracatçılar Meclisi, İhracat Rakamları, Ekim 2015

Türkiye İstatistik Kurumu.